

Follow-up AEF-rapport Tussentijdse evaluatie convenant "Versterking Testketen Corona".

AEF heeft een tussentijdse evaluatie uitgevoerd naar de uitvoering en werking van het convenant "Versterking Testketen Corona" en daarmee van de LCT. AEF heeft haar concept-rapportage gepresenteerd in de LCT-vergadering van 1 juli jl. en de definitieve rapportage op 2 juli jl. aangeboden aan de 5.1.2e van de LCT (bijgaand). Op basis van de conclusies en aanbevelingen in het AEF-rapport worden een aantal beslispunten geformuleerd. Voorafgaand aan deze beslispunten wordt ingegaan op de achtergrond van de LCT en de tot nu toe bereikte resultaten.

Achtergrond en resultaten LCT

Kort na het uitbreken van de pandemie is de LCT opgericht. Aanvankelijk onder voorzitterschap van VWS; vanaf oktober 2020 met een onafhankelijk voorzitter, benoemd door de minister van VWS. In de periode na de zomer van 2020 met het opnieuw opleven van de pandemie en tijdens de tweede en derde golf moest de testcapaciteit in verschillende sporen opgebouwd en fors uitgebreid worden (testen na klachten, voor toegang, voor onderwijs en werk, voor reizigers en zelftesten), moesten nieuwe, minder invasieve, testmethoden ontwikkeld en gevalideerd worden, moest de informatievoorziening in de test- en traceerketen geborgd worden en moest de aansturing van de in opbouw zijnde Dienst Testen vorm krijgen.

In deze periode zijn veel van deze opgaven dankzij de grote inzet van alle betrokken partijen tot stand gebracht. De testcapaciteit in spoor 1 (na klachten), spoor 2a (toegang), spoor 2bc (onderwijs en werk) is adequaat ontwikkeld. De capaciteit voor testen voor reizigers wordt daar momenteel aan toegevoegd. Zelftesten zijn inmiddels ruim en laagdrempelig beschikbaar. Er is inmiddels ook een goede testmix ontwikkeld waardoor de validatie van nieuwe testmethoden nog maar beperkt aan de orde is. Alleen een validatie van een speekselzelftest en de robuuste verificatie van de ademtest loopt nog. Er zijn ervaringen opgedaan met grootschalig, risicogericht testen op basis waarvan dit instrument gericht kan worden ingezet. Op verzoek van de Tweede Kamer is een analyse uitgevoerd naar de mogelijkheden van begeleid zelftesten; de follow-up hiervan (marktverkenning en OMT-advies) is in gang gezet. De op korte termijn noodzakelijke ICT-verbeteringen in de test- en traceerketen zijn gerealiseerd. Momenteel worden nog een aantal no-regret verbeteringen doorgevoerd. En op basis van een uitgevoerde Gateway-review wordt nu een programma ontwikkeld voor de informatievoorziening die noodzakelijk is voor een toekomstige (post-pandemische) infectieziektebestrijding. Tot slot heeft de aansturing van de Dienst Testen steeds meer vorm gekregen in de gebruikelijke driehoek eigenaar-opdrachtgever-opdrachtnemer. Om dit verder te professionaliseren loopt er een separate analyse door AEF in opdracht van 5.1.2e van VWS.

Als coördinatiestructuur heeft de LCT wekelijks vergaderd en zijn stuur- en werkgroepen ingesteld (en waar dat aan de orde was gedechargeerd) met deelname van GGD, RIVM, DT, SON en betrokken departementen (VWS, EZK, OCW en I&W als agenda lid). Wekelijks is een bredere groep geïnformeerd middels een bulletin en heeft overleg plaats gevonden met de minister van VWS. Periodiek vindt informatief overleg plaats met laboratoria. Voorts is ad-hoc overleg gearrangeerd over thema's die op dat moment tussen enkele partijen de aandacht vroegen.

In de afgelopen periode is de beleidsmatige en politiek-bestuurlijke afstemming over de condities waaronder testcapaciteit kan worden ingezet en de maatregelen die getroffen moeten worden steeds belangrijker geworden. Daarmee verschuift het primaat naar

reguliere besluitvormingskanalen tussen departementen en met andere bestuurlijke partners, zoals de GGD.

Beslispunten

Tegen deze achtergrond worden de volgende beslispunten voorgelegd:

- Momenteel volstaat het convenant. Een tweede evaluatie in september 2021, zoals oorspronkelijk voorzien in het convenant, is niet nodig.
- Het is zinvol om op basis van de vormgeving van de infectieziekte bestrijding in de endemische fase te bezien hoe de samenwerking tussen de betrokken partijen nader moet worden geregeld en of en zo ja hoe dit in een convenant moet worden geregeld. De afstemming tussen regionale en landelijke bevoegdheden verdient daarbij expliciet aandacht. Het lijkt niet voor de hand te liggen om de LCT als separate structuur dan in stand te laten. In plaats daarvan wordt geadviseerd dan het noodzakelijke overleg in een reguliere structuur in te bedden.
- Het is van belang om bij de vormgeving van de infectieziekte bestrijding in de endemische fase vanaf het begin parallel op te lopen met de daarbij noodzakelijke informatievoorziening. Momenteel wordt hieraan invulling gegeven in de follow-up van de Gateway review samen met GGD, RIVM en 5.1.2e
- In de huidige overgangsfase van een pandemische naar een endemische fase houdt de LCT toegevoegde waarde in het – met betrokkenheid van alle relevante partijen – zorgdragen voor een afgestemde visie en eventuele escalatie om te zorgen dat de testcapaciteit soepel wordt georganiseerd en optimaal wordt benut. De komende periode dient de LCT te adviseren over de benodigde testcapaciteit waarbij rekening dient te worden gehouden met enerzijds mogelijke afschaling en anderzijds de mogelijke noodzaak van snelle opschaling. Mogelijke integratie van de inzet van de verschillende sporen verdient daarbij de aandacht. Met het oog op deze opdracht is de Stuurgroep Overgangsfase opgericht die eind september haar eindrapport zal opleveren (na tussentijdse rapportage over punten waarover op korte termijn besloten dient te worden).
- Na oplevering van de rapportage van de Stuurgroep Overgangsfase en afhankelijk van de actuele stand van zaken van de pandemie op dat moment kan ook op dit vlak een stap gezet worden richting inbedding in de reguliere besluitvormingskanalen. Daarbij is de vraag aan de orde of het voorzitterschap mogelijk 1 oktober 2021 neergelegd kan worden bij 5.1.2e Covid-19 in plaats van voortzetting van het onafhankelijk voorzitterschap.
- Ook in de komende maanden blijft het van belang om kritisch te blijven op de instandhouding van stuur- en werkgroepen onder de LCT. De stuurgroep overgangsfase zal hier ook advies over uitbrengen.
- Qua samenstelling worden de (publieke) laboratoria als belangrijke schakel in de test- en traceerketen gemist in de LCT. Hun kennis en ervaring is voor een aantal thema's van groot belang. Tegelijkertijd hebben deze laboratoria ook (commerciële) belangen en moet ten allen tijde voorkomen worden dat in aanbestedingsprocedures een ongelijk speelveld ontstaat tussen laboratoria. Voorgesteld wordt om een nieuwe werkgroep Labcapaciteit in te richten en de medisch microbiologische laboratoria, de commerciële laboratoria en het RIVM uit te nodigen hiervoor vertegenwoordigers te leveren. Deze werkgroep adviseert over beslissingen ten aanzien van de testcapaciteit die gevolgen kunnen hebben voor de laboratoria, zoals aan de orde in de Stuurgroep Overgangsfase.
- Hoewel de conclusies van de LCT bepalend zijn voor de uitvoering door de Dienst Testen, vindt de formele aansturing van deze Dienst inmiddels plaats langs de reguliere lijnen van eigenaar (5.1.2e), opdrachtgever (programma DG Covid-19) en

opdrachtnemer (5.1.2e Dienst Testen). Verdere professionalisering hiervan kan mogelijk vorm krijgen aan de hand van analyse door AEF hiernaar (op basis van besluitvorming in de driehoek eigenaar-opdrachtgever-opdrachtnemer).